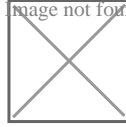

11 Ιουνίου 2015

Όνειρα και ανθρώπινες επιθυμίες

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Η τμηματική δημοσίευση της μελέτης του κ. Δημήτρη Τσιολακίδη για τη θεολογική εξέταση της φροϋδικής ανάλυσης των ονείρων (προηγούμενη δημοσίευση: www.pemptousia.gr/?p=97884) συνεχίζεται με τη διασύνδεση του ονείρου με τις βαθύτερες ανθρώπινες επιθυμίες.

14. ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΜΙΑΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

Το όνειρο δεν είναι απλά ένα αλλόκοτο και ακατάληπτο φαινόμενο, ο Φρόυντ διαπιστώνει τη λογικότητα του ονείρου και μας αποκαλύπτει την ταυτότητά του ως ψυχικού φαινομένου. Στην κυριολεξία είναι «η πραγματοποίηση μιας επιθυμίας»[67]Εσκεμμένα παρακάμπτει να ασχοληθεί με ζητήματα που έπονται της ανάλυσης,(όπως η διαδικασία της τροποποίησης των σκέψεων ώστε να καταλήξουν στο όνειρο, προέλευση του παραστασιακού περιεχομένου κ.τ.λ.)η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το όνειρο είναι η πραγματοποίηση μιας επιθυμίας. Στην αναζήτησή του επιζητά να ανιχνεύσει εάν υπάρχουν «πολλά όνειρα επιθυμίας ή μόνο όνειρα επιθυμίας».[68]

Αναφέρει παραδείγματα ονείρων συμπεριλαμβανομένων και των πειραματικών, που είναι αποκαλυπτικά ενός συγκεκριμένου ρόλου του ονείρου που εξυπηρετεί ένα σκοπό.(Βλ. σχετικά το παράδειγμα της κατανάλωσης Σαρδέλας πριν τον ύπνο). Το όνειρο αντικαθιστά την πράξη καθώς η πρόθεση-σκέψη πραγματώνεται στο όνειρο. Τα όνειρα αυτά κατά τον Φρόυντ είναι όνειρα ευκολίας. Στη συνέχεια το ενδιαφέρον της ανάλυσης στρέφεται σε μικρά και απλά όνειρα, τα οποία σε αντίθεση με τα μεγάλα συγκεχυμένα όνειρα προσφέρονται για την απόδειξη της θεωρίας που υποστηρίζει ότι το όνειρο είναι η πραγματοποίηση μιας επιθυμίας.

Χρήσιμη κρίνεται από τον Φρόυντ η μελέτη των ονείρων μικρών παιδιών ηλικίας 4-5 ετών των οποίων τα όνειρα είναι απλά και «είναι συχνά αφελείς πραγματοποιήσεις»,[69]των επιθυμιών τους. Στο στάδιο αυτό η φαντασία απουσιάζει και ο ύπνος γίνεται μεσολαβητής για να ικανοποιηθούν έντονες επιθυμίες. Ωστόσο και τα μικρά παιδιά δεν αργούν να περάσουν στη φάση των περίπλοκων ονείρων που συναντάμε στους ενήλικες. Επίσης παρατηρείται και η αντίστροφη κατάσταση.

Ο Φρόυντ καταλήγει ότι τα όνειρα φανερώνουν τις πιο μύχιες σκέψεις μας και πώς η επιθυμία είναι η αρχή του ονείρου, η δε εκπλήρωσή της είναι η αποκάλυψη της κρυφής του σημασίας. Τι γίνεται όμως όταν τα όνειρα έχουν λυπηρό περιεχόμενο που δε συντείνει στην πραγματοποίηση μιας επιθυμίας; Τι γίνεται όταν υπάρχουν εφιάλτες και αγχώδη όνειρα; Σε αυτά τα φαινόμενα δίνει απάντηση η θεωρία του Φρόυντ που «βασίζεται σε μια εξέταση όχι του έκδηλου περιεχομένου του ονείρου αλλά του αποθέματος των σκέψεων που αποκαλύπτει η ερμηνευτική εργασία πίσω από το όνειρο».[70]Ο Φρόυντ αντιπαραβάλλει στο έκδηλο περιεχόμενο το λανθάνον περιεχόμενο. Στην περίπτωση αυτή το έκδηλο περιεχόμενο δεν αποκαλύπτει την

πραγματική σημασία του ονείρου και δε μπορεί να νοηθεί ως εκπλήρωση μιας επιθυμίας.

Την αρχική εντύπωση πως το όνειρο δεν εκπληρώνει κάποια επιθυμία ο Φρόυντ την αποδίδει σε μία διαδικασία που την ονομάζει μετάθεση και επικεντρώνεται στην αναζήτηση της προέλευσής της. Για να διαλευκάνει το πρόβλημα καταφεύγει στη διήγηση ενός δικού του ονείρου (βλ. σσ. 116,117) και στη συνέχεια προβαίνει στην ανάλυσή του. Συμπεραίνει με αφορμή τις ενδείξεις που περιέχονται στο έκδηλο περιεχόμενο του ονείρου ότι τα αισθήματα που εμφανίζονται σε αυτό (στοργή προς τον φίλο P.) δεν προέρχονται από το λανθάνον περιεχόμενο αλλά αντιτίθενται στις αρνητικές σκέψεις που συνειδητά τρέφει για τον φίλο του.

Έτσι καταλήγει ότι «η μετάθεση είναι ηθελημένη, είναι μια μέθοδος απόκρυψης».[71] Πρόκειται για μια άρνηση εκδηλωτική των αισθημάτων μας με την οποία απωθούμε τις παραστάσεις των οποίων την ερμηνεία θέλουμε να αποφύγουμε. Το αποτέλεσμα είναι η επιθυμία να εμφανίζεται μεταμφιεσμένη πράγμα που δε σημαίνει τίποτε άλλο παρά μια απόκρυψη που εκφράζεται μεταθεμένη. Τέτοιες αναλογίες απόκρυψης βρίσκει ο Φρόυντ στην καθημερινή μας ευγένεια, στους περιορισμούς του ποιητή, του πολιτικού συγγραφέα, όπου μπροστά στο φόβο της λογοκρισίας «μετριάζει ή μεταμφιέζει την έκφραση της σκέψης του».[72]

[Συνεχίζεται]

[67] Αυτόθι σ.105

[68] Αυτόθι σ.106

[69] Αυτόθι σ.109

[70] Αυτόθι σ.115

[71] Αυτόθι σ.120

[72] Αυτόθι σ.120